

Příloha č. 1 – Přepis vybrané výpovědi v rámci narativních rozhovorů

Za socialismu jsem začínala v dyslektické třídě, jeden rok, pak jsem si dodělávala somatopedii a 13 nebo 19 let jsem učila v nemocnici pod Petřínem, potom si Petřín vzaly Boromejky, tak potom se uvolnilo místo speciálního pedagoga v jedné škole, tak jsem tam šla, to už bylo v normální škole, tam byla jedna dyslektická třída a pan ředitel chtěl ještě druhého speciálního pedagoga, Pan ředitel byl schopen si zařídit speciálního pedagoga na plný úvazek. Ona byla na půl úvazek v normální třídě, na půl úvazek speciálním pedagogem. Potom speciální pedagog z dyslektické třídy odešel, tak jsem šla na plný úvazek. Já jsem si tak udělala skupinu – děti s problémy a ve druhé třídě jsem měla 7 hodin týdně, celou češtinu. Spíš jsem se věnovala nápravám, ony ty děti nebyly moc dys, spíše středně těžké, s rodiči jsem mohla tenkrát velmi pěkně spolupracovat, protože věděli, že o něco jde, když děti měly tolik hodin intervence. A tam jsem měla krásné výsledky. Vysloveně moje výsledky. Ve třetí třídě jsem měla 5 hodin češtiny. To bylo také tím, že žáci měli jiný RVP, neměli angličtinu v první třídě, a teď žáci tak mají málo hodin češtiny. 3 hodiny ve čtvrté třídě, 2 hodiny v páté třídě a potom šli do svých kmenových tříd. V pětce jsem takzvaně předučovala, tam ty nápravy již nebyly potřeba, ale snažila jsem se, abych s dětmi jela výuku dopředu a potom, když jim to paní učitelka říkala ještě jednou, oni už věděli, o co jde. Tady nejsou tak tvrdí dyslektici, kteří by se nenaučili číst. Tady na té škole se prosazuje v rámci prvních tříd čtení s porozuměním, což je úžasné. Čtou hrozně, ale já jsem spokojená, jedeme na význam. Teď mám jednu hodinu týdně a potom něco odpadne, ale zas se více na to soustředí v hodinách. Teď tady nám pracuje školní poradenské pracoviště, máme školního psychologa, školního speciálního pedagoga – mě. A protože odcházím do důchodu, máme tu ještě jednu slečnu speciální pedagožku, pak metodika prevence. Kdysi jsme tu měli krásně vybudovanou knihovnu, kdy děti tam chodily dělat úkoly a paní učitelka, která tam byla jim byla k dispozici. Bylo tam vždy plno, paní učitelka chodila, kdo potřeboval pomoc, mohl to s paní učitelkou prodiskutovat. Ona ode mě dostala seznam, kdo co potřebuje udělat. Existuje spousta počítačových programů. My hodně využili program OPA a máme teď mnoho programů. Chodila jsem na mnohá školení a tak jsem taky získala spoustu materiálů. Měli jsme to krásně vytvořené. Myslíme si, že to máme vybudované tak, jak nám to vyhovuje, takže úplně na začátku kolem Vánoc jdeme do mateřské školy s paní psycholožkou a děláme tam screening. Trošku je to Jirásek, ale trošku jsme si ho předělali.

Přes Vánoce to vyhodnotíme a pak si pozveme rodiče a povíme jim, co by bylo dobré udělat. Ono je strašně řečových vad, řekla bych, že přes 50 procent. Ono rodiče to nemusí vůbec slyšet. Já kdysi dělala výzkum a zjistila jsem, že děti s řečovou vadou v mateřské škole zastupují 37 procent. Setkala jsem se s rodiči, kterým to bylo dokonce roztomilé. Po screeningu řekneme rodičům – vaše dítě je dobré, vaše dítě potřebuje pouze logopeda, honem s tím něco dělejte,. Jeden rok jsme se setkali se skupinou dětí, kde všichni drželi špatně tužku. Ještě třeba řekneme, že dítě má problém s grafomotorikou. Pokud potíží bylo hodně, otevřeli jsme kurz pro tyto děti a případně i Maxíka. Postupně jsem zjistila, že je nutné, aby na těchto kurzech byli rodiče, aby viděli, jak pracují ostatní děti a mohli je i porovnávat. Cvičili jsme zrakové/sluchové vnímání a tak dále. A pokud rodiče viděli, že jejich dítě jako jediné v daném úkolu selhává, mnohem více se snažili, aby dítě bylo úspěšné a trénovali s nimi mnohem víc. Na naší škole jsme dobře vybaveni, téměř ve všech třídách máme interaktivní tabule a děti to milují, vždy za odměnu jim spustím určitý program, ve kterém také toho mnoho nacvičí. Ten kurz probíhá 4 měsíce. Dělali jsme školní zralost Bednářové. V první třídě chodím na začátku školního roku – v září tedy ještě ne – ale od října do prosince, to děláme Dobrý start. Dobrý start je podle mě moc povedený – jde o písničku, na té se rozvíjí zrakové, sluchové, paměť a další. Dělám to s celou třídou, takže to není tak intenzivní, ale hned vidím, kdo nestíhá, kdo neslyší rytmus... Něco si k tomu vždy přidám, tomu, kdo má problém například s pravolevou orientací, tak mu dám nějaký materiál na rozvoj. Máme to jednu hodinu týdně místo češtiny. Mně by se líbilo, kdyby to děti měly místo třeba hudebky a tak. Některé paní učitelky mě pouštějí do hodin i dvakrát týdně. Obvykle ty mladé, které si netroufnou odporovat. Dobrý start mám s celou třídou, ale pak si vyberu jen tu skupinu dětí s problémy a s nimi dělám tu Mítinovou nebo Kulíška. Děti se mnou rády pracují a opravdu tomu rozumí, že je to potřeba. Kolem Vánoc dělám Test rizik od Švancarové. Tam když už se něco projeví, tak už je to velký problém, protože ten je pro školní začátečníky. Potom jsem byla na nějakém školení a dostala jsem pracovní listy paní Mítinové, to je neznámé, do té doby jsem o tom nikdy neslyšela, tak jsem to honem koupila. To je pracovní list pro školní začátečníky. Co se mi tam líbí, je dlouhý článek a oni mají sledovat jedno slovo – na pozornost. Děti mají tleskat, ale hromadně to je nevýhodné, takže mi dělají čárky, potom tam je čtvercová síť a tečkovaná síť a pak mají pospojovat obrázky a potom k tomu vždy něco dodávám. Ještě jsem se dostala k písance.

Tam je problém v tom, že když máme genetickou metodu (jeden rok máme genetickou, další analyticko- syntetickou) Všichni nadávají na tu genetickou metodu, že to je pro ty naše rizikové děti nevhodné, ale já si myslím, že to je individuální. Znáám holčičku, které ta genetická moc pomohla. Já nezapomenu slovíčko kadeřnictví, ona vyhláskovala K–A–D–E–Ř–N–I–C–T–V–Í. A na konci druhé třídy, někdy na začátku třetí třídy začínáme testovat. Každá skupina je jiná. Jeden výukový program stojí 8-10 tisíc. Mají měkké a tvrdé kostičky a děti mají zavřené oči a já řeknu .ticho a děti zvednou měkkou kostičku. To dělám v první třídě. A jak to děláme, pan ředitel dá paralelkám v jednu hodinu češtinu a já si je vytáhnu ze třídy, pokud je dětí málo, spojíme třeba dvě třídy. Mohla bych pracovat i individuálně, ale to potom po vyučování. Máme spoustu materiálů, pomůcek, výukových programů, to mají děti opravdu rády. Já sice jdu do důchodu, ale chci si dovést do šesté třídy ty děti, které znám, se kterými od začátku pracuji. Se staršími nepracuji, ale máme tu paní učitelku, která se zabývá druhostupňovými. V té minulé škole jsme to měli nastavené tak, že tyto děti jednou týdně mohly chodit ke mně na práci na počítači. Tyto děti už nemají kdy, mají spoustu nultých hodin z jiných předmětů a navíc je to moc brzy, ty děti jsou ještě unavené, spí. S panem ředitelem souhlasím s tím, že všechny problémy v těchto oblastech se dají napravit do 10 let, potom už ne. Potom jde už jen o takovou interakci, doučování. Já když děti propouštím v páté třídě, tak jim říkám, aby nezapomněly, že existují, že když budou mít problém, tak mohou kdykoliv přijít pro radu. Také je upozorňuji na to, že existují konzultační hodiny jiných učitelů. A to, že je vypouštíme, je dobře i proto, že přemíra podpůrných opatření taky škodí. Děti si zvyknou na ty výhody, které jim to přináší. Děláme s různými tabulkami – podstatná jména a tak, ale mám je velice zjednodušené, aby se v tom děti neztrácely. Mám tam třeba jen TEN – TA - TO a teď ty vzory, to samé se shodou přísudku a tak dále. Kdysi jsem si pořídila ten kufřík, ale v tom se děti ztratí, je to malinké, ale moje materiály jsou zase moc velké. Měli jsme tu i sociálního pedagoga. I šikana se nám tu objevila. On dělal sociometrii, chtěli jsme, aby se dělala dvakrát ročně, ale jsme rádi i za jednou. S rodiči tolik nespolupracuji. Oni vědí, že když mi napíšeš na mail, tak reaguji a můžeme se domluvit na schůzce. Já je neustále upozorňuji na to, že jde o dohodu, že plán pedagogické podpory je o spolupráci, že když si budou myslet, že dané opatření jejich dítě nepotřebuje, tak stačí, aby to škrtnli a doplnili podle vlastního vnímání. Rodiče vědí, že se mi mohou kdykoliv ozvat. Konzultační hodiny si přizpůsobuji právě podle toho, jak se dohodneme s rodiči.

S ředitelem se znám dlouhá léta, vlastně jsme spolu přešli z jedné školy sem. Měli jsme tu chlapce s nižším intelektem, do té páté třídy to šlo, ale teď jsou žáci úplně někde jinde než on. Bylo to již neúnosné. Třída se mu neustále musela nějakým způsobem přizpůsobovat. Snad se povede, že půjde tady do blízké praktické školy, kde je menší kolektiv a kde bude moci být spokojený. Aspergerův syndrom jsme měli, to se zvládalo s asistentem. Teď tu máme další problém – chlapec, který měl pouze ADHD, najednou začal ztrácet zrak. Já jsem s ním psala písemku, pololetní. Všichni si mysleli v té době, že to je dyskalkulik, ale se mnou výpočet předmětů zvládl. Máme trošku vztek na celé ministerstvo, protože my, ještěže jsme v Praze, můžeme využívat službu půjčovny v Modřanech pro pomůcky dětem se zrakovým postižením. Má tedy program v počítači, který mu zvětšuje text, ale dlouhá souvětí opět jsou problém. Tento chlapec se plně zklidnil. Paní psychologka řekla, že ho nemůžeme pustit z této školy, ztrácí zrak, ztrácí kamarády a ještě aby ztratil školu. Ale myslíte, že jsme dostali nějaké peníze? On musí do SPC, naše paní psychologka může diagnostikovat jen SPU. V SPC pro zrakově postižené nic neudělají, protože nemají podklad od doktora, doktor nám žádnou zprávu nedá, protože neví, proč ztrácí zrak. Takže ten chlapec od listopadu chodí po doktorech. Teď už se to trochu pohnulo. My bychom potřebovali, aby on měl notebook s konkrétním programem už loni, aby se s tím naučil pracovat a bylo by dobré, aby měl doma druhý. Zatím nic. Já si myslím, že inkluze je moc dobrá pro venkovské školy, protože jinak by mnohé děti musely být na internátě daleko od domova. Zním takové případy. Začátek docházky do školy je nutný mít v blízkosti rodičů. To je moc důležité. Někde jsem slyšela, že je optimální, aby děti s Downovým syndromem navštěvovaly běžné školy, protože se učí nápodobou, jsou to takové opičky, naučí se zkrátka žádaného chování od okolí. U těchto dětí jde o socializaci, o výuku globální metodou. My tu nemáme žádné děti s mentálním postižením. Děti cizinců je tu spousta, pan ředitel sehnal grant pro asistentky s odlišným mateřským jazykem, jsou to studentky, které chodily na školení do Mety. Máme tu chlapce z Iráku, dítě se silnou ADHD. Největší propad vědomostí je mezi první a druhou třídou. Tak tento chlapeček měl kolem sebe vždy obrovský nepořádek, neustále něco ztrácel. Všechny děti vědomosti zapomenou, ale postupně si to vybaví, avšak tento chlapec s tou svou poruchou nebyl schopen děti dohnat. Já jsem obecně dost našťvaná na pedagogické fakulty – studenti získávají veliké teoretické schopnosti, ale praxe tolik zaostává. Já když jsem sem přišla, dostala jsem tak skvělou třídu a jedna moje kolegyně

mi povídala, ať si pamatuji, že takovouto třídu dostanu jen jednou nebo dvakrát za život. Nevěřila jsem. Ale bylo tomu tak. Nejvíce mě baví vyšetřování a malé děti – ten Dobrý start. Je to tedy náročné, já o Vánocích většinou nemám již hlas. Já tak ráda pracuji s těmi malinkými dětmi. Jedna maminka přišla, že nemá kam to druhé dítě dát. Čtyřletý chlapeček, že bude dělat to samé s bratrem v hodině Dobrého startu. Pracovala jsem s ním stejně jako s ostatními, musel se přihlásit, když něco chtěl, striktně jsem mu opravovala úchop a tak podobně. Ale on se chytil a vše zvládal. Ta práce mě baví do okamžiku, než mě naštvou rodiče. Já jenom vím, že úplně na začátku, když jsem začínala, rodiče se mnohdy styděli za své děti. Já jsem jim vždy říkala, že žádné blbce neučím, že budu učit pouze problémy se čtením a ptala jsem se rodičů, jestli zvládnou, že nebudou mít doma žádného pisálka a novináře. A najednou se vlastně zjistilo, že problémy se čtením nejsou konec světa. Já jsem opravdu viděla smysl v té nemocnici, kde se děti moc rády učily a veškerý personál mě tam respektoval, protože výuku dětí považovali za tak potřebnou. Děti se rády učily, v té době existovaly jednotné učebnice, a když jsem přišla k dítěti právě s touto učebnicí, byly nadšené. Jednalo se zkrátka o pevný bod v jejich nemocném životě. Mám chlapce, který neudrží pozornost, letos se chlapec zhoršil, ale on jinak vše podle RVP umí, zvládá i úkoly profesora Hejného. Teď jsem mu zakázala pokemony, protože nedával vůbec pozor. Nedávno jsem ho viděla, jak se s někým pere, tak jsem mu hned řekla, jakou mám radost, že se rve, protože jsem viděla, že je to normální kluk. Mě ta práce opravdu baví, teď už spíše s menším kolektivem, tak do 12 dětí, protože to do nich potřebuji narvat. Děti dostávají týdenní plány, ve čtvrté třídě dostávají diář a musejí si to vše zapisovat. Učí je to zodpovědnosti, struktuře a všem potřebným dovednostem pro budoucí pracovní uplatnění. Tato škola prostě funguje, kdo sem přijde, musí být pořádně vykulený, protože to tady je opravdu časově náročné i náročné na požadavky. Takže obdivuji ty kolegyně, které mají děti a zvládají to tu. Jsem velice vděčná naší paní psycholožce. I naše webové stránky tu jsou tak propracované a je to opravdu znát.

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas s účastí na výzkumu

Téma diplomové práce: Role školního speciálního pedagoga na běžných základních školách

Autor práce: Bc. Denisa Benešová

Já

souhlasím s účastí na výzkumu v rámci diplomové práce s názvem Role školního speciálního pedagoga na běžných základních školách.

Udělením svého souhlasu beru na vědomí, že:

1. jsem byla dostatečně informována o účelu výzkumu v rámci diplomové práce, vím, kolik času zabere účast na daném rozhovoru, který je součástí výzkumu zkoumané problematiky. Bylo mi umožněno pokládat otázky související s výzkumem, které byly zodpovězeny k mé spokojenosti,
2. vím, že mohu kdykoliv odstoupit z účasti na výzkumu, aniž bych tak ohrozil/a vztah mezi mnou a osobou zodpovědnou za vykonání rozhovoru,
3. souhlasím s tím, že údaje získané při výzkumu mohou být publikovány, aniž by mě či mé pracoviště bylo možné identifikovat,
4. jsem si vědom/a toho, že budu-li mít jakékoli dotazy, týkající se mé účasti na výzkumu, mohu kontaktovat Bc. Denisu Benešovou nebo Doc. PaedDr. Vandu Hájkovou, Ph.D., které mi mé otázky zodpoví.

Podpis

Datum podpisu

Příloha č. 3 – Prohlášení o mlčenlivosti

Tímto prohlášením se zavazuji k zachování kompletní a bezvýhradné mlčenlivosti o všech skutečnostech, které se dozvím z odpovědí respondenta v rámci účasti na výzkumu v praktické části své diplomové práce během studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Tuto mlčenlivost se zavazuji zachovávat jednou provždy, tj. i po ukončení rozhovoru a studia.

Tento závazek mlčenlivosti se nevztahuje na případy, kdy povinnost oznamovat určité skutečnosti stanoví zákon.

Studovaný obor: Speciální pedagogika, navazující magisterský stupeň, prezenční forma

Jméno a příjmení: Bc. Denisa Benešová

R.č. 935721/1116

V Praze dne

Podpis studenta

Příloha č. 4 – Formulář dotazníku

Školní speciální pedagog na ZŠ

Vážená paní ředitelko / pane řediteli, jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia „Speciální pedagogika“ na Pedagogické fakultě UK v Praze. Obracím se na Vás žádostí o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce, v níž se zabývám rolí školního speciálního pedagoga na běžných základních školách. Dotazník je anonymní, výsledky budou použity jako podklad ke zpracování závěrečné práce. Prosím o případné vyplnění do 20. 9. 2017. Pokud budete mít zájem, výsledky šetření Vám ráda poskytnu.

Předem děkuji za ochotu a Váš čas.

S přáním hezkého dne Denisa Benešová

1. V jakém kraji působíte?

Povinná otázka, respondent musel napsat odpověď vlastními slovy.

2. Působí/působil na Vaší škole školní speciální pedagog?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

ano

ne

ano, více než 1

3. Jaký počet žáků s potřebou podpůrných opatření navštěvuje Vaši školu?

Povinná otázka, respondent musel napsat odpověď vlastními slovy.

4. Považujete přítomnost školního speciálního pedagoga na ZŠ za potřebnou?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

ano

ne

nevím

5. Jaké činnosti školního speciálního pedagoga považujete za klíčové?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu (i více) z nabízených odpovědí.

Reedukace žáků a intervenční činnost

Metodická podpora pedagogů a asistentů pedagoga

Osvěta rodičů

Depistážní činnost

Evidence

Žádná z možností

6. Jaký úvazek nabízíte/nabízeli jste školnímu speciálnímu pedagogovi?

Nepovinná otázka, respondent mohl napsat odpověď vlastními slovy.

7. Kolik let na Vaší škole funguje/fungovala pozice školního speciálního pedagoga?

Nepovinná otázka, respondent mohl napsat odpověď vlastními slovy.

8. Jmenujte nejzávažnější problém, s kterým se setkáváte (setkávali jste se) při fungování této pozice.

Nepovinná otázka, respondent mohl napsat odpověď vlastními slovy.

Velmi děkuji za ochotu a za Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku!